

Spis treści

Wstęp.....	9
------------	---

Część 1. Ekonomiczne podstawy polityki ochrony środowiska

Tomasz Żylicz: Ekonomia w polskiej ochronie środowiska.....	13
Dariusz Kielczewski: Problem koordynacji polityki ekologicznej i polityki społecznej w kontekście zrównoważonego rozwoju	29
Agnieszka Lorek: Ocena polskiej polityki ekologicznej w warunkach wdrażania zrównoważonego rozwoju.....	38
Zbigniew Szkop: Badanie <i>willingness to pay</i> turystów odwiedzających Śląski Park Krajobrazowy	48

Część 2. Informacyjne podstawy polityki ekologicznej

Agnieszka Becla: Wybrane kosztowo-zasobowe bariery wykorzystania informacji w realizacji lokalnej strategii zrównoważonego i trwałego rozwoju (na przykładzie niektórych gmin Dolnego Śląska).....	63
Stanisław Czaja: Teoriopoznawcze oraz metodyczno-metodologiczne problemy gromadzenia i wykorzystania informacji w realizacji lokalnej strategii zrównoważonego i trwałego rozwoju (na przykładzie wybranych gmin Dolnego Śląska, Ziemi Lubuskiej i Wielkopolski).....	84
Piotr P. Malecki: Podstawy metodologiczne tworzenia statystyki kosztów środowiskowych według nowych wymogów Eurostatu – wyzwania dla Polski	102
Ksymbena Rosiek: Istota i zakres definiowania kosztów środowiskowych	112

Część 3. Instrumenty polityki ekologicznej

Bogusław Fiedor, Andrzej Graczyk: Instrumenty ekonomiczne II Polityki ekologicznej państwa.....	127
Agnieszka Ciechelska: Przegląd i ocena wybranych instrumentów gospodarki odpadami komunalnymi w II Polityce ekologicznej państwa	140
Bartosz Bartniczak: Możliwość wykorzystania instrumentów zwrotnych w projektach dotyczących rozwoju zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej	155

Część 4. Polityka ekologiczna a problemy rolnictwa

Karol Kociszewski: Ekonomiczne instrumenty ochrony środowiska w polskim rolnictwie	167
Anna Kuczuk, Stefan Waclaw: Działalność prośrodowiskowa gospodarstw rolnych w aspekcie realizacji Programu rolnośrodowiskowego	177
Anetta Zielińska: Rozwój rolnictwa ekologicznego na obszarach przyrodniczo cennych	195

Część 5. Polityka ekologiczna a problemy energetyki

Alicja Małgorzata Graczyk: Analiza i ocena zgodności instrumentów polityki ekologicznej dotyczących odnawialnych źródeł energii z zasadami zrównoważonego rozwoju	207
Artur Ulrich: Transformacja energetyczna w Niemczech – studium projektu „Efektywność Plus”	218
Waldemar Kozłowski: Ocena potencjału inwestycyjnego energetyki wiatrowej przez pryzmat uwarunkowań środowiskowych na przykładzie województwa warmińsko-mazurskiego	228
Michał Ptak: Ograniczanie emisji fluorowanych gazów cieplarnianych	239

Część 6. Zrównoważony rozwój w krajach rozwijających się

Maciej Chrzanowski, Sylwia Dziedzic, Leszek Woźniak: Ekoinnowacje w strategiach firm klastra „Dolina Lotnicza”	253
Sylwia Dziedzic: Ekologiczne miasta przyszłości. Masdar City – studium przypadku	264
Tomasz Poskrobko, Anetta Zielińska: Innowacje w krajach rozwijających się a zrównoważony rozwój	277

Summaries

Part 1. Economic bases of environmental policy

Tomasz Żylicz: Economics in environmental protection in Poland	13
Dariusz Kielczewski: Problem of coordination of ecological policy and social policy in the context of sustainable development	29
Agnieszka Lorek: Assessment of Polish environmental policy in terms of implementation of sustainable development	38
Zbigniew Szkop: Study of <i>Willingness to Pay</i> of tourists visiting Ślęza Landscape Park	48

Part 2. Information bases of ecological policy

Agnieszka Becla: Chosen costs and resources barriers of using information in the realization of local sustainable development strategy (on the example of some Lower Silesian communes)	63
Stanisław Czaja: Theoretical, cognitive and methodological problems of accumulation and utilization of information in the realization of local sustainable development strategy (on the example of chosen of Lower Silesia, Lubuska Province and Wielkopolska communities)	84
Piotr P. Malecki: Methodological base for environmental costs statistics according to the new Eurostat requirements and resulting challenges for Poland	102
Ksymbena Rosiek: The nature and scope of environmental costs defining	112

Part 3. Ecological policy tools

Bogusław Fiedor, Andrzej Graczyk: Economic instruments of II State Ecological Policy	127
Agnieszka Ciechelska: Review and evaluation of chosen municipal waste management tools	140
Bartosz Bartniczak: The ability to use financial instruments in projects relating to sustainable multi-model urban mobility	155

Part 4. Ecological policy vs. agriculture problems

Karol Kociszewski: Economic instruments of environment protection in Polish agriculture	167
--	-----

Anna Kuczuk, Stefan Waclaw: The environmentally-friendly activity of farms in the aspect of Agri-environmental Programme realization.....	177
Anetta Zielińska: The development of ecological farming in natural valuable areas	195

Part 5. Ecological policy vs. power industry problems

Alicja Malgorzata Graczyk: Analysis and assessment of ecological policy instruments of RES in accordance with sustainable development principles	207
Artur Ulrich: Energy transition in Germany – study of Efficiency Plus project.....	218
Waldemar Kozłowski: Assessment of investment potential of wind power industry through the prism of environmental conditions on the example of Warmian-Masurian Voivodeship	228
Michał Ptak: Reducing the emissions of fluorinated greenhouse gases.....	239

Part 6. Sustainable development in developing countries

Maciej Chrzanowski, Sylwia Dzedzic, Leszek Woźniak: Eco-innovations in the strategies of enterprises from “Aviation Valley” cluster.....	253
Sylwia Dzedzic: Ecological future cities. Masdar City – a case study	264
Tomasz Poskrobko, Anetta Zielińska: Innovations in developing countries vs. sustainable development	277

Wstęp

Zmiana ustroju gospodarczego i społecznego, jaka nastąpiła w Polsce po roku 1989, wymagała także nowej polityki ekologicznej. Polityka taka została przyjęta przez Radę Ministrów w 1990 r., a w roku następnym przez Sejm i Senat. Była pierwszym dokumentem, który w kompleksowy sposób formułował politykę ekologiczną dla okresu transformacji systemowej w Polsce – od gospodarki centralnie planowanej do gospodarki rynkowej. Polityka ekologiczna wskazywała na nową koncepcję rozwoju, określaną mianem ekorozwoju. Jednak skupiano się głównie na zerwaniu z problemami i patologiami, które nagromadziły się w okresie gospodarki centralnie planowanej. Polityka ta obowiązywała w latach 1991-2000.

W okresie 2000-2002 opracowano trzy dokumenty przedstawiające politykę ekologiczną państwa. W roku 2000 powstała II Polityka ekologiczna państwa, która w następnym roku została uchwalona przez Sejm. Ustalała ona cele polityki ekologicznej w perspektywie nawet do 2025 r. Miała przede wszystkim charakter koncepcyjny i strategiczny.

Opracowany w 2002 r. Program wykonawczy do II Polityki ekologicznej państwa na lata 2002-2010 to dokument o charakterze operacyjnym. Określał on wykonawców, terminy i szacunkowe koszty zadań przewidzianych do realizacji w okresie do 2010 roku.

Trzeci dokument to Polityka ekologiczna państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010. Przygotowano go zgodnie z regulacją ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, która w art. 13-16 wprowadza obowiązek przygotowywania i aktualizowania co 4 lata polityki ekologicznej państwa. Stanowił on aktualizację i uszczegółowienie długookresowej II Polityki ekologicznej państwa, przede wszystkim w nawiązaniu do priorytetowych kierunków działania określonych w VI Programie działań Unii Europejskiej w dziedzinie środowiska. Można go zatem traktować, zgodnie z praktyką Unii Europejskiej, jako średniookresowy program działań. Program ten uwzględniał ponadto wyniki negocjacji Polski z Unią Europejską w sprawie członkostwa.

Następne polityki ekologiczne to już dokumenty opracowywane na okresy czteroletnie z perspektywą na następne cztery lata. Zdecydowało o tym dostosowanie do unijnych programów działań w zakresie ochrony środowiska. I choć zmiany ekip rządzących w Polsce zaburzały regularność czteroletniego cyklu tworzenia polityki ekologicznej, nie powstała już później polityka o dłuższym horyzoncie czasowym.

Polityka ekologiczna w okresie 1990-2014 zmieniała się. Zmiany te miały wpływ nie tylko na stan środowiska przyrodniczego, ale także na rozwój gospodarki

i społeczeństwa w Polsce. Ćwierćwiecze, jakie upłynęło od stworzenia pierwszej polityki ekologicznej państwa, daje okazję do refleksji naukowej.

Celem niniejszej publikacji jest zidentyfikowanie, analiza i ocena zależności, jakie zachodziły między polityką ekologiczną w Polsce a rozwojem gospodarki i społeczeństwa. Ocena tego procesu następuje z punktu widzenia ekonomii rozwoju zrównoważonego. Rozwój zrównoważony jest ideą harmonijnego, trwałego współlistnienia między podstawowymi podsystemami: ekonomicznym, społecznym i ekologicznym. Kształtowanie polityki ekologicznej zgodne z tą ideą nie nastąpiło od razu. Właściwie dopiero II Polityka ekologiczna została sformułowana w duchu rozwoju zrównoważonego.

Zamieszczone w tomie artykuły składają się na sześć obszarów tematycznych. Są to:

1. Ekonomiczne podstawy polityki ochrony środowiska
2. Informacyjne podstawy polityki ekologicznej
3. Instrumenty polityki ekologicznej
4. Polityka ekologiczna a problemy rolnictwa
5. Polityka ekologiczna a problemy energetyki
6. Zrównoważony rozwój w krajach rozwijających się

Współcześnie, gdy analizuje się politykę ekologiczną, zarówno tę wcześniejszą, jak i późniejszą, trudno oprzeć się wrażeniu, że wiele problemów nie zostało w pełni rozwiązanych. Dlatego nawet wycinkowe spojrzenie na różne aspekty polityki ekologicznej w procesie transformacji daje okazję do uświadomienia sobie ograniczeń, błędów i słabości polityki ekologicznej. Pozwala także dostrzegać to, co było i jest osiągnięciem, sukcesem i co przyczyniło się do powodzenia procesu transformacji systemowej w Polsce. Na takiej podstawie można będzie podjąć próbę określenia kierunków przekształceń polityki ekologicznej w przyszłości. Polityki, która powinna być już w pełni zorientowana na rozwój zrównoważony. Polityki, która będzie miała co najmniej dziesięcioletni horyzont czasowy.

Andrzej Graczyk